

Chysis laevis Lindl.1840

Kweekruimte: Gematigd - koel.

Verspreiding: Mexico, El Salvador, Honduras, Nicaragua, Costa Rica, (en misschien ook Guatemala ?)

Groeiplaats: Epifytisch; in luchtig bergregenwoud, vooral aan de Atlantische zijde; meestal direct op de boomschors, maar ook wel in pollen mos. Boven 1100 m, de bovengrens is ± 2000 m.in El Salvador.

Beschrijving: De bulben staan dicht op elkaar, en zijn verbonden met korte, maar dikke stukken rhizoom. Ze zijn geled (bestaan uit ± 8 tussenstukken), spoelvormig, 30 cm lang (soms veel langer) en in het bovenste deel bijna 3 cm dik en rond. Bijna helemaal met vliezige schutbladeren bedekt en ± 5 bladeren dragend.

De bladeren zijn aan elkaar gelijk en verschillen weinig in grootte; smal-elliptisch, toegespitst; zoals in dit geslacht gebruikelijk met veel gelijkmatig verdeelde nerven in de lengte, 30 x 7 cm groot.

De bloeistengel ontstaat samen met de nieuwe scheut, staat rechtop met een ca 20 cm lange steel. Deze is slechts bezet met 1 of 2 nauw aansluitende schubachtige blaadjes (1-2 cm lang) en draagt 4 - 7 bloemen, op een onderlinge afstand, aan de basis, van ca 3 cm, meer naar de top maar 1 cm. Bracteeën groen, 1 cm lang, breed driehoekig, enigszins kapvormig. Vruchtbeginsel 3 cm lang, duidelijk geribbeld in de lengte.

De bloemen zijn, uitgespreid, 6 cm in doorsnee en reukloos. De dorsale sepaal is smal-eivormig, enigszins spits of afgerond, 40 x 15 mm groot. De laterale sepalen hierop gelijkend, maar sikkelvormig omgebogen en over 12 mm met de zuilvoet vergroeid; hierdoor duidelijk asymmetrisch. De petalen zijn 35 mm lang, aan de basis 7mm en naar de top toe 12 mm breed; in de bovenste helft spatelvormig en afgerond verbreed.

Alle bloembladeren citroengeel en in de bovenste helft terracotta kleurig; de kleur varieert sterk.

De lip wijst eerst omhoog en omringd het zuiltje, maar buigt dan van de zuil af en wijst naar voren, in totaal 30 mm lang, halfronde zijlobben wijzen van de basis af 7 mm omhoog, in totaal 25 mm lang. Aan de voorzijde raken ze elkaar bijna boven het zuiltje. De middenlob is, uitgespreid, dwars-elliptisch, aan de rand rondom gegolfd en getand en heeft 3, 5 of 7 dicht bij elkaar staande lamellen. De 3 middelste (± 10 mm lang) worden van de basis af geleidelijk hoger en zijn vooraan 2 mm hoog en tandvormig; de zijdelingse lamellen zijn duidelijk korter en lager (soms nauwelijks als wat dikkere nerven uitkomend).

De basis van de lip is witachtig, in de lengte roodachtig gestreept; de middenlob en het voorste deel van de zijlobben hebben gelijkmatig verdeelde roodachtige stippels.

Het zuiltje is 15 mm hoog, licht gebogen, dik, crèmekleurig; de voorzijde van de 12 mm lange voet is dicht roodachtig gestippeld.

Variaties: Er zijn geen taxonomische variëteiten. Wel is de bloemkleur sterk variabel, van geel (soms zelfs geelgroen) tot een duidelijk oranje(-gele) grondkleur, terwijl de tekening van de lip dichter of meer verspreid, intenser of bleker van kleur kan uitvallen. Ook de grootte van de bloemen kan niet onaanzienlijk verschillen.

Verwisseling mogelijkheden: *Chysis laevis* is waarschijnlijk slechts met *Chysis aurea* Lindl. te verwisselen. Bij die soort zijn de ribbels op de lip - kennelijk als enige verschilpunt - dicht en kort behaard. Over het algemeen hebben de bloemen van *Chy. aurea* een meer goudgele kleur, maar de grootte van de bloemen en de lengte van de bulben vertonen geen specifieke verschillen.

Cultuur: *Chysis laevis* vraagt wegens de zware overhangende bulben een cultuur op een stuk tak of kurk, of in een hangpot. De plant moet op de ondergrond of in de pot stevig vastgezet worden, maar daarbij niet te diep ingeplant en "begraven" worden !

Vaak verpotten wordt niet goed verdragen; de pot dient dus ruimte voor voldoende groei te hebben. Een zeer vezelig plantmateriaal (varenwortel) maakt, ondanks dicht aandrukken, een voldoende waterafvoer mogelijk.

Planten, die zijn opgebonden op een tak met ruwe schors hebben weinig substraat nodig, maar moeten wel vaker gegoten of gedompeld worden. De nieuwe scheut begint te groeien in het voorjaar; zodra die enige centimeters groot is verschijnt in de oksel van één van de schutbladeren de bloeistengel, vaak zelfs aan beide zijden van de bulbe.

In de voorjaars- en zomermaanden krijgt de plant een licht beschaduwde plaats bij warme temperaturen; 's nachts niet beneden 15EC, zeer luchtig en licht. Volop water geven en om de 14 dagen bemesten.

De bloemen gaan in April/Mei open en blijven ca 4 weken goed.

Na de bloei begint een sterke wortelgroei. Wanneer de nieuwe scheut geheel is uitgegroeid wordt minder gegoten en niet meer bemest.

Vanaf de herfst moet de plant wat koeler staan met ochtend- of avondzon voor het uitrijpen van de bulben. Door het besproeien van de bladeren kan de plant nog vocht toegediend worden; het substraat wordt vrijwel droog gehouden. Van Oktober totdat de nieuwe groei begint (Februari/Maart) staat de plant bij nachttemperaturen van 12 - 15EC, overdag maar weinig hoger. Meestal vallen de bladeren 's winters af; blijven ze nog aan de plant dan kan af en toe geneveld worden. De koele, droge winterrust eindigt zodra de nieuwe groei begint.

Geschikt voor vensterbank cultuur, als er aan de nodige voorwaarden voldaan kan worden.

Bloeitijd: Van Maart tot Mei; de bloemen zijn ca 4 weken houdbaar.

Wetenswaardigheden: Ross ontdekte deze soort in Mexico (zonder nadere plaatsaanduiding) en stuurde ze naar zijn opdrachtgever Barker in Engeland. Daar bloeide ze gelijktijdig met *Chy.bractescens*. Lindley beschreef beide soorten in 1840.

Na diverse publicaties over mogelijke variëteiten of andere soorten bestaat nog steeds verschil van mening vooral wat betreft het eventuele verschil tussen *Chysis laevis* en *Chysis aurea*.

Etymologie: *laevis* = glad, verwijzend naar de gladde, onbehaarde lip.

Hybriden: *Chy.laevis* x *Chy.bractescens* = *Chy. Chelsonii* (Veitch 1874)

Bron: Orchideenkartei

Die Orchidee September 1983

Tekst: K.Senghas/L.Bockemühl

Vertaald/bewerkt: J.M.G.Bouwman.

10-04-2001